

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้สำหรับนักเรียน นักศึกษา และชุมชน จำเป็นต้องจัดให้มีการปฏิรูปการเรียนรู้ตามหลักการและแนวทางที่กำหนดไว้ เช่น จัดธรรมชาติและศักยภาพของนักเรียนแต่ละวัยแต่ละคน ทั้งในและนอกสถานศึกษาตามสภาพจริง (ธีระ รุญเจริญ, 2550 : 33) เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้นักเรียน นักศึกษาได้มีความรู้ความสามารถ พัฒนาทักษะเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมและสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาวิชาชีพ ตามหลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และเสริมสร้างการเรียนรู้ตามศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2552 และการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552 – 2561) ดังนั้น สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการพัฒนาและการจัดการสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนให้มากที่สุด และทำให้นักเรียน นักศึกษาเกิดความพึงพอใจ ตอบสนองความต้องการของนักเรียน นักศึกษาซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สถานศึกษาเป็นสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งของชุมชน นักเรียนนักศึกษาจำนวนมากใช้ชีวิตประจำวันในสถานศึกษา ประมาณวันละ 6 - 8 ชั่วโมง ตลอดระยะเวลาที่นักเรียนนักศึกษาอยู่ในสถานศึกษา สิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาจึงมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนและส่งผลกระทบต่อสุขภาพของนักเรียนได้ทั้งทางร่างกายและจิตใจ บรรยากาศของสถานศึกษาเป็นสภาวะอันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนนักศึกษากับสิ่งแวดล้อมแล้วส่งผลถึงความพึงพอใจในการเรียน ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะส่งผลให้เกิดสภาพบรรยากาศที่ดี ก็คือ การจัดสภาพแวดล้อม ธเนศ ขำเกิด (2557) ได้ให้แนวคิดในการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ประกอบด้วย

1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุ เช่น บริเวณ

สถานศึกษา อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องประกอบ ครุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ สิ่งซึ่งวัดถึงลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ได้แก่ ความชุ่มชื้น การถูกสุขลักษณะ ความร่มรื่น ความสวยงาม ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ความสะดวก เป็นต้น การจะจัดและสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพอย่างไรรั้น เป็นเรื่องของแต่ละสถานศึกษาที่ต่างก็มีสภาพของปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับแนวความคิดและดุลยพินิจของบุคคลภายในสถานศึกษานั้น ๆ ที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น แต่ควรอยู่ภายใต้หลักการของ "การร่วมคิด ร่วมทำ" ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความรู้สึกที่ดี ความรู้สึกของการมีส่วนร่วม ความรู้สึกของความเป็นเจ้าของ โดยเฉพาะนักเรียน นักศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ผู้บริหารและครูควรยอมรับว่านักเรียน นักศึกษาทุกคนมีความสามารถและเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา ที่มีความรัก ความผูกพัน และปรารถนาดีต่อสถานศึกษาของเขา จึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนนักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจร่วมวางแผน จัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาภายใต้การแนะนำของผู้บริหารและครู

2) สภาพแวดล้อมทางวิชาการ ได้แก่ การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริม สนับสนุนทางวิชาการต่างๆ ที่จะทำให้ให้นักเรียน นักศึกษา ได้รับความรู้ ประสบการณ์ให้มากที่สุด ภายใต้บรรยากาศที่มีชีวิตชีวา แจ่มใส น่าเรียนรู้อ่อนสนุก เรียนสนุก ครูรักเด็ก เด็กรักครู รักเพื่อน ไม่มีบรรยากาศแห่งความกลัว หวาดผวา วิตกกังวล ทุกคนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า "อยากมาเรียน" การจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ที่ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศดังกล่าว ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคล ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน แล้วดำเนินกิจกรรมด้วยความเป็นกันเอง ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม ช่วยกันคิด ช่วยกันทำระหว่างผู้สอนและผู้เรียน สภาพแวดล้อมเช่นนี้จะทำให้ทุกคนมีความสุข มีความมั่นใจ และตระหนักในคุณค่าของตนเอง

3) สภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ ได้แก่ การดำเนินการใด ๆ ภายในสถานศึกษาให้การปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร ซึ่งสังเกตได้จากการดำเนินงานอย่างมีระบบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันของบุคลากร ทุกคนยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นมิตรต่อกัน รักใคร่กลมเกลียวกัน ลักษณะการบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีนั้น เริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบาย ควรให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วม มีการนำข้อมูลจากการสำรวจสภาพปัจจุบันมากำหนดเป็นนโยบายในการแก้ปัญหาและพัฒนางานของสถานศึกษา การมอบหมายงานหรือการสั่งการก็เป็นไปตามสายการบังคับบัญชา แจ่มชัด เหมาะสมกับความสามารถ ไม่เกินกำลัง มอบหมายงานแล้วติดตามดูแล ช่วยเหลือ ถามไถ่ดูแลความเหน็ดเหนื่อย ยกย่องชมเชย มีการสร้างขวัญกำลังใจ จัดสวัสดิการให้หลาย ๆ รูปแบบ เป็นต้น การจัดสภาพแวดล้อมทั้งด้านกายภาพ วิชาการ และการบริหารจัดการ ต่างเอื้อซึ่งกันและกัน ซึ่งสถานศึกษาควรตระหนักและสร้างเสริมให้เกิดขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาน่าอยู่ น่าเรียน แล้วทุกคนจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

วิทยาลัยการอาชีพพนัสนิคม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีบทบาทและมีหน้าที่ในการให้ความรู้และพัฒนาเยาวชนให้มีศักยภาพ ความพร้อม สามารถตอบสนองความต้องการด้านกำลังคนของชุมชนและตลาดแรงงานที่กำลังมุ่งสู่การแข่งขันที่เข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี พ.ศ. 2558 การที่จะนำไปสู่ความเป็นสถานศึกษาที่สมบูรณ์และพร้อมต่อการจัดการศึกษานั้น การพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาของนักเรียน นักศึกษา ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ดังนั้น สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเป็นส่วนหนึ่งที่จะส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาเกิดความรู้สึกดีหรือรัก สามารถพัฒนาบุคลิกภาพ สร้างสรรค์การเรียนรู้ ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่จะก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และระหว่างบุคคลกับสถานศึกษา

การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ ของวิทยาลัยฯ มีการดำเนินการและพัฒนาอย่างต่อเนื่องทุกปี แต่ยังไม่มีการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษา ต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน นักศึกษาได้อย่างแท้จริง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนนักศึกษาต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการเรียนวิทยาลัยการอาชีพพนัสนิคม 3 ด้าน ประกอบด้วย การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านวิชาการ และการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ และเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการเรียนวิทยาลัยการอาชีพพนัสนิคมของนักเรียนนักศึกษาในประเภทวิชาที่

แตกต่างกันระหว่างนักเรียนนักศึกษาประเภทวิชาพาณิชยกรรมและประเภทวิชาอุตสาหกรรม โดยจะนำผลการวิจัย ตลอดจนประมวลข้อเสนอแนะจากการวิจัยเสนอต่อวิทยาลัยฯ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดแผนการพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัยการอาชีพพนัสนิคม ให้เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน เอื้อต่อการเรียนรู้ และเป็นสถานศึกษาที่ได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองและชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

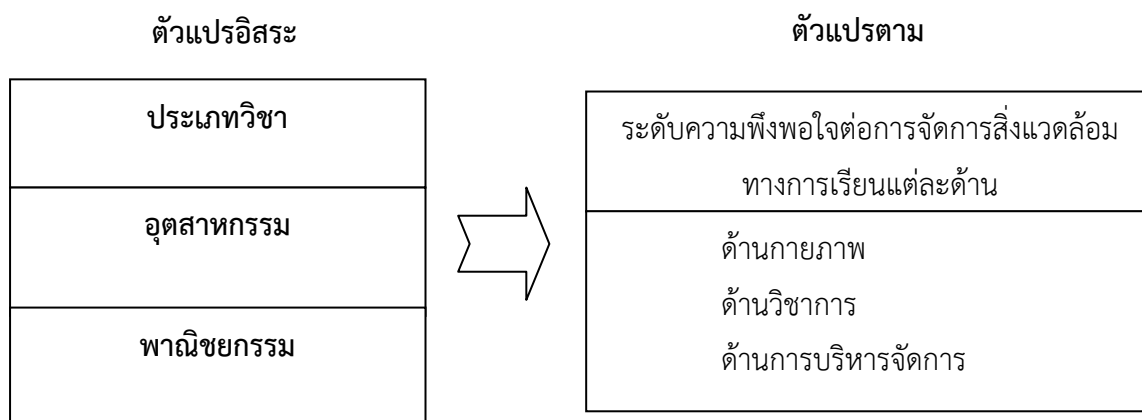
1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนนักศึกษาต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการเรียนวิทยาลัยการอาชีพพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการเรียนวิทยาลัยการอาชีพพนัสนิคม ของนักเรียนนักศึกษาในประเภทวิชาที่แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนนักศึกษาในประเภทวิชาที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการเรียนของวิทยาลัยการอาชีพพนัสนิคมแตกต่างกัน

กรอบความคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนนักศึกษาต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการเรียนวิทยาลัยการอาชีพพนัสนิคม 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านกายภาพ ด้านวิชาการ และด้านการบริหารจัดการ โดยศึกษาตามความเห็นของนักเรียนนักศึกษาจำแนกตามประเภทวิชา ดังภาพกรอบความคิดการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบความคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการในพื้นที่วิทยาลัยการอาชีพพนสนิม จ.ชลบุรี

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัยการอาชีพพนสนิม 3 ด้าน ได้แก่ การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านวิชาการ และการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ

2.2 เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนนักศึกษาในประเภทวิชาอุตสาหกรรม และนักเรียนนักศึกษาในประเภทวิชาพาณิชยกรรม ที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการเรียนของวิทยาลัยการอาชีพพนสนิม

2.3 ศึกษาข้อเสนอแนะของนักเรียนนักศึกษาในการจัดการสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัยการอาชีพพนสนิม 3 ด้าน ได้แก่ การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ การจัดการสิ่งแวดล้อมด้านวิชาการ และการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทั้งประเภทวิชาอุตสาหกรรม และประเภทวิชาพาณิชยกรรม ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 553 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์กำหนดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, P.608 อ้างถึงในพวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 303) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 226 คน

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพพนสนิม จำแนกตามกลุ่มประเภทวิชา 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

4.1.1 ประเภทวิชาอุตสาหกรรม

4.1.2 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมของวิทยาลัยการอาชีพพนสนิม 3 ด้าน ประกอบด้วย

4.2.1 ด้านกายภาพ

4.2.2 ด้านวิชาการ

4.2.3 ด้านการบริหารจัดการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องในการวางแผนการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ได้รับรู้สภาพความพึงพอใจตลอดจนข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงพัฒนาจากความเป็นจริง และความ ต้องการของนักเรียนนักศึกษาในปัจจุบัน ที่มีต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการเรียนวิทยาลัยการ อาชีพพนัสนิคม จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร ครู และบุคลากร สามารถนำไปใช้ในการวางแผน พัฒนา ปรับปรุงการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการเรียนวิทยาลัยการอาชีพพนัสนิคม ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2557

นักศึกษา หมายถึง ผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ที่เรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สภาพต่างๆ ภายในวิทยาลัยการอาชีพพนัสนิคมซึ่งเกิดขึ้นเองตาม ธรรมชาติ และสิ่งที่นักเรียน นักศึกษา ครู และบุคลากรในวิทยาลัย ผู้ปกครองและชุมชนร่วมกันสร้าง ขึ้น ได้แก่ ภูมิทัศน์โดยรอบวิทยาลัย เช่น ต้นไม้ โต๊ะ ที่นั่ง อาคารและสิ่งปลูกสร้างต่างๆ เป็นต้น

ประเภทวิชาพาณิชยกรรม หมายถึง ประเภทวิชาที่จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการพาณิช ยกรรมหรือบริหารธุรกิจ เช่น การบัญชี คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การตลาด เป็นต้น

ประเภทวิชาอุตสาหกรรม หมายถึง ประเภทวิชาที่จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับช่าง อุตสาหกรรม เช่น ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างเชื่อมโลหะ เป็นต้น

ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความพึงพอใจ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด ของนักเรียนนักศึกษาต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมทางการเรียนวิทยาลัยการอาชีพพนัสนิคม

สิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ หมายถึง อาคารเรียนและอาคารประกอบอื่น ๆ ห้องน้ำห้อง ส้วมสถานที่พักผ่อน โรงอาหาร สนามกีฬา ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำเพื่ออุปโภคและบริโภค

สิ่งแวดล้อมด้านวิชาการ หมายถึง ห้องเรียนและห้องปฏิบัติงาน โต๊ะเก้าอี้ วัสดุอุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอน และระบบสารสนเทศ

สิ่งแวดล้อมด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การวางแผนการพัฒนา การจัดกิจกรรม รมรงค์ส่งเสริมการจัดหาอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ครุภัณฑ์ทางการศึกษา การวางแผนการ ใช้อาคารเรียน วางแผนการซ่อมบำรุงรักษา